

Hvorfor anbefaler offentlige myndigheter innkjøp av lokal mat for å styrke beredskapen?

Hvorfor jobber vi med offentlig innkjøp?

Bærekraft - beredskap

Bærekraftig offentlig innkjøp av lokalmat

Et forprosjekt/kvalifiseringsprosjekt som skal vise hvordan offentlig innkjøp på kommunalt nivå kan stimulere produksjon, forbruk og kunnskap om bærekraftig lokal mat. Arbeidet er støttet av Regionale Forskningsfond Vestfold og Telemark.

Universitetet i Sørøst Norge
FoU leverandør

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Prosjektansvarlig/prosjektleder

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Viktorija Viciunaitė, Kari Mette Holm, Per Egil Pedersen

2024

Bilde: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Erfaring fra markedsarbeid:
Grøntsektoren, lokalmat og økologisk landbruk

Identifisere suksessfaktorer

Positive eksempler – lokalmat i offentlig sektor

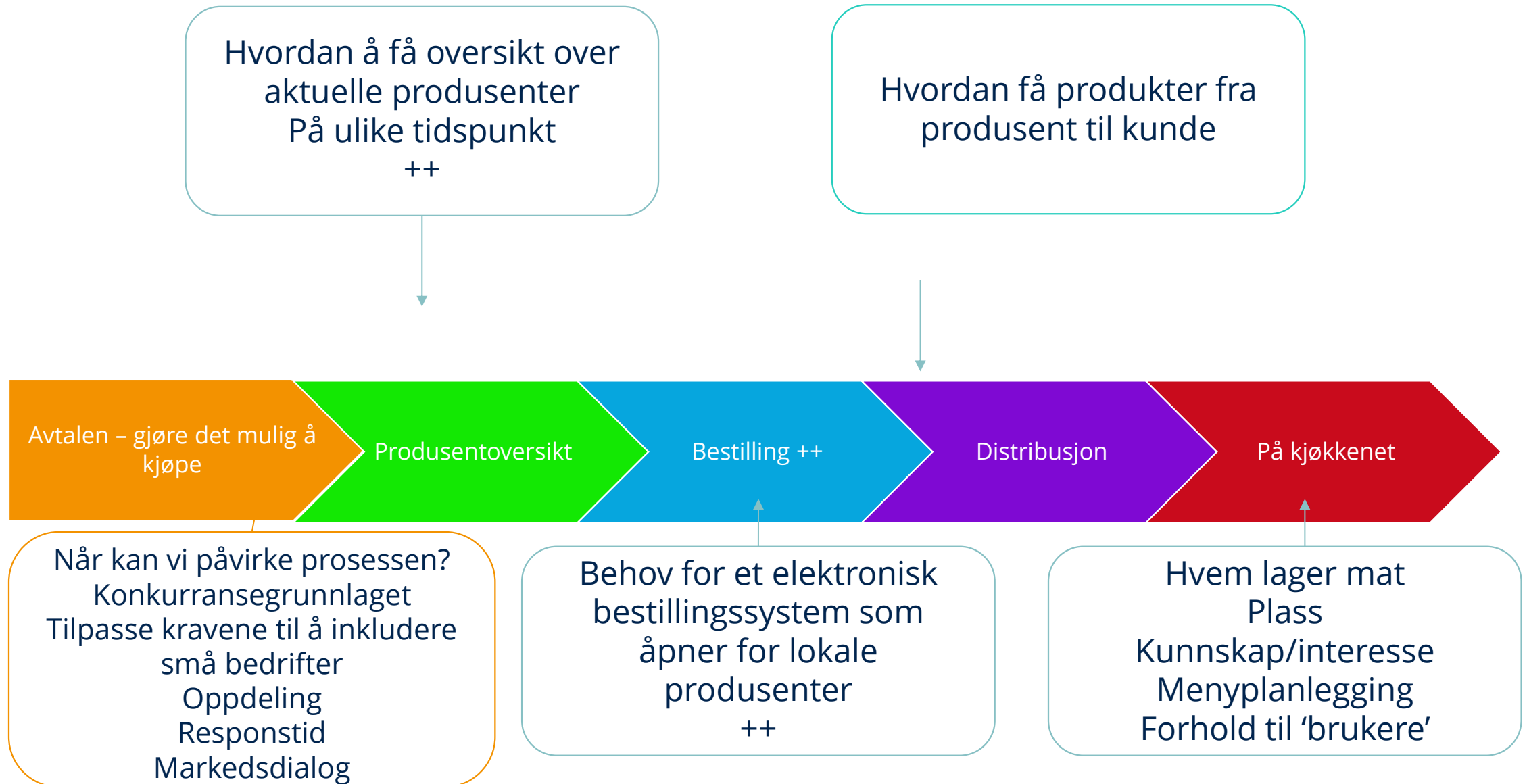
Snakke med folk langs verdikjeden (18 intervju)
Systematisere funnene

Felles trekk
Potensiale for skalering

Videreføring fra 2026?

Endring fra «grønn» til «robust»

Noen av behovene oppsummert

1. Styrker nasjonal beredskap

- Matforsyning er definert som en kritisk samfunnsfunksjon.
- Krig, pandemi, ekstremvær og forstyrrelser i internasjonale forsyningskjeder har vist hvor sårbart et importavhengig matsystem kan være.

•2. Bidrar til økt selvforsyning

- Regjeringen har slått fast at økt norsk matproduksjon og høyere selvforsyning er en viktig del av norsk beredskap. Riksrevisjonen peker på at Norge er avhengig av importert mat og at beredskapen må styrkes

•3. Gir forutsigbarhet til produsentene

- Offentlig sektor kjøper store og stabile volumer gjennom hele året.

•4. Opprettholder produksjon i hele landet

- Matproduksjon kan ikke bygges opp raskt når en krise oppstår.
- Regjeringen understreker at et lønnsomt landbruk over tid er fundamentet for matberedskapen.

•5. Offentlige innkjøp er et viktig virkemiddel

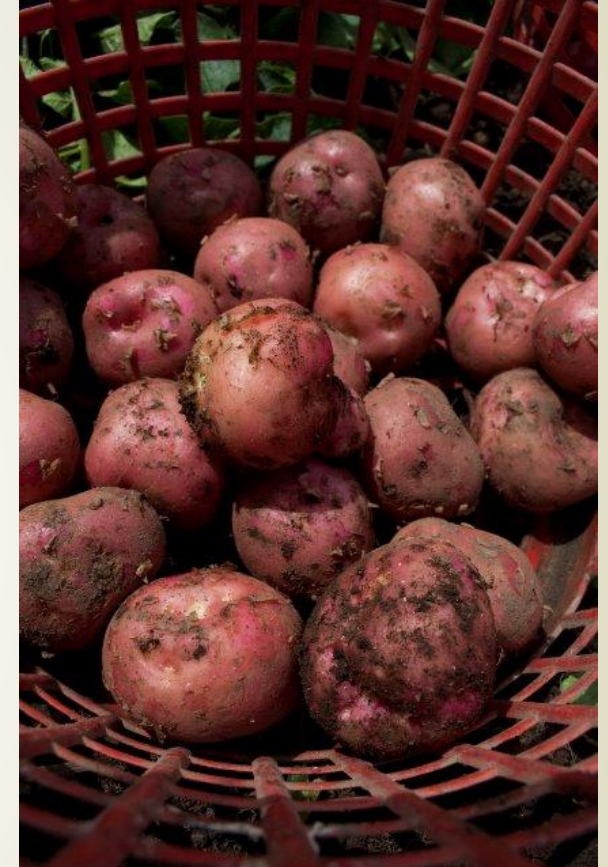
- Regjeringen har uttrykt at offentlige innkjøpere skal bruke handlingsrommet i regelverket for å velge lokalprodusert og bærekraftig norsk mat. Økt offentlig etterspørsel etter norske varer kan bidra til økt selvforsyning.

•Oppsummert

Offentlige innkjøp av norsk og lokal mat er ikke bare et spørsmål om næringsutvikling. Det er et beredskapstiltak. Ved å skape forutsigbar etterspørsel bidrar offentlig sektor til å opprettholde produksjonskapasitet, styrke selvforsyningen og gjøre Norge mindre sårbart ved kriser i internasjonale forsyningskjeder.

- Kunnskap om å dyrke mat- **7 av 1000** er bønder i Norge
Maten kommer rett fra åkeren eller som gras via dyremage
- Kun **3 %** av Norges areal er dyrkbart
- Holde på jorda, opprettholde og videreutvikle jordhelsa
- Vi bygger ned mest der matjorda og klimaet er best (Nibio)
- Når offentlige institusjoner prioriterer lokale leverandører for matkjøp, kan dette **forsterke den lokale økonomien** betydelig.
- Pengene blir brukt lokalt, og flere **inntekter og arbeidsplasser skapes i lokalsamfunnet**. Dette kan gi langsiktige fordeler som økt lokal produksjonskapasitet og forbedret næringsmiddelsikkerhet.
- **Korte forsyningskjeder er mindre sårbare**
- **Lokale matsystemer tåler kriser bedre – og kan gi fleksible samarbeidsnettverk mellom produsenter, foredlere og lokalsamfunn**

God beredskap starter i åkeren

Dersom Russland ønsker å skape usikkerhet og splid i Nato, er Norge en lavthengende frukt. De som vurderer å ramme oss, må se at vi er godt forberedt på det verste.

Robert Mood

Pensjonert generalløytnant, Forsvaret, tidligere president, Norges Røde Kors

Foto: ukjent person

Oslo Museum

«Det første som blir rammet, vil sannsynligvis være mobilnettet og nettbaserte tjenester, lenge før Nato møtes for å diskutere hvorvidt det er en artikkel 5-situasjon. Dernest sabotasje av infrastruktur slik at havner, flyplasser, vei og jernbane slutter å fungere som normalt. Da går fort de syv dagene myndighetene sier vi skal klare oss på egen hånd. I denne situasjonen er det farlig å være avhengig av utlandet.

Døde bygder i en situasjon hvor mat ikke kommer inn over landets grenser og vanskelig kan transporteres i vårt langstrakte land, betyr ikke bare at all mat må være kortreist. Det betyr også at all den kompetansen og kapasitet som gir god beredskap, blir borte.

Helt usannsynlig, sier du? Nei, dessverre ikke.

Beredskapens og krigens paradoks er at for å unngå katastrofen må de som vurderer å ramme oss, se at vi er godt forberedt på det verste. Det er derfor god beredskap starter i åkeren hos bonden og et distribuert landbruk gir bedre beredskap og avskrekking enn stridsvogner.»

Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Foto: Anne Aasdalen

Dyrkingskompetanse

Kun 7 av 1000 er bønder i Norge

Markedshager
Parsellhager
Andelslandbruk

Bybonden i Skien

Bybonden skal gi inspirasjon og kunnskap om urbant landbruk, og har som mål at flere skal dyrke litt mer av maten sin og bli bedre stilt i beredskapssammenheng. Bybonden skal prioritere kommunens prosjekter innen urbant landbruk.

Barn og ungdom er en prioritert målgruppe. Alle foto: Hilde A. Teie.

Beredskapsbonde

Beredskapshage

Kurs

Kjøkkenhagekurs for de som vil lære å dyrke sin egen mat. Kurs for lærere som ønsker kunnskap og inspirasjon til egen skolehage.

[Nome vgs](#) / [Opplæringstilbud](#) / Voksengartner

Voksengartner

Del: Voksengartner i Telemark

Avdeling Søre starter opp tilbudet om voksengartner høsten 2026. Dette er et studietilbud som gir opplæring i VG2 landbruk og gartneri, og deretter et år med VG3 gartner med et kursbevis som sluttkompetanse. Kurset passer for alle som ønsker mer kunnskap innen fagområdet gartner. Gartnerkurset går på deltid over 2 år og er tilpasset voksne som er i jobbsituasjon.

Foto: Hilde Kleven

Advarer mot norsk frømangel: – Skummelt hvor lite forberedt vi er

Ny rapport viser at norsk matproduksjon kan bli sterkt redusert i en krisesituasjon. Dette er fordi det vil bli mangel på såfrø, ifølge forsker.

ENESTE I LANDET: Jasper Kroon jobber i Solhatt, som produserer 0,4 prosent av landets grønnsakfrø. De resterende 99,6 prosentene importeres.

FOTO: FREIA CATANA AASDALEN / NRK

Freia Catana Aasdalen
Journalist

Publisert 16. aug. kl. 12:29
Oppdatert 16. aug. kl. 12:31

8/27/2026